

Leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis in het vmbo

Een school in de school

Het Kentalis College Arnhem is een school voor leerlingen die een taalontwikkelingsstoornis hebben of doof of slechthorend zijn. Zo'n vijftig leerlingen van deze 'cluster 2-school' volgen vmbo in een reguliere school. Daar hebben ze veel ontwikkelmogelijkheden en worden ze goed voorbereid op de maatschappij. Maar ook reguliere leerlingen profiteren van de samenwerking.

Schooljaar 2023-2024 is het derde schooljaar dat Kentalisleerlingen in een gebouw van Leerpark Arnhem naar school gaan. Daar is een voorbereiding van anderhalf jaar aan vooraf gegaan. Een 'school-in-schoolconstructie' was relatief nieuw en onbekend en er moest heel wat worden uitgezocht en geregeld, vertelt Sander Pietersen, directeur van het Kentalis College Arnhem. "Je moet van alles onderzoeken, advies inwinnen, overleggen met betrokken partijen en alles bestuurlijk en juridisch goed regelen. Daarnaast hebben we met de ouders en docenten van Kentalis een zorgvuldig proces doorlopen, want voor hen was de overstap naar een reguliere school een hele grote verandering. Als je bedenkt dat dit allemaal in coronatijd is gebeurd, is het in feite best snel en voorspoedig gegaan."

MEER KANSEN

Kentalis had zwaarwegende motieven voor de samenwerking. Zo verliep bij veel Kentalisleerlingen de overgang naar het mbo niet goed. Ze voelden zich onvoldoende voorbereid op het mbo en vielen te vaak uit. De reguliere setting biedt meer mogelijkheden om deze leerlingen goed voor te bereiden op het vervolgonderwijs, temeer daar Leerpark Arnhem zelf mbo-niveau 1 en 2 in huis heeft. "De reguliere school biedt onze leerlingen veel meer kansen, keuzes en ontwikkelmogelijkheden dan de kleine, veilige Kentalissetting", zegt Pietersen. "Niet alleen op het gebied van kwalificatie, maar ook als het gaat om hun

persoonlijke ontwikkeling. Ze ontmoeten hier allerlei leeftijdsgenoten, krijgen veel meer prikkels en moeten bijvoorbeeld kunnen omgaan met een drukke kantine. Dat alles maakt de kans groot dat ze zelfredzamer en zelfstandiger doorstromen naar het vervolgonderwijs. Ook worden ze beter voorbereid op de maatschappij."

RAAKVLAK

Leerlingen van Leerpark Arnhem profiteren eveneens van de samenwerking, ziet Geke Kersten, die daar directeur is. "Wij hebben veel leerlingen met een taalachterstand of taalproblemen, voor wie het belangrijk is dat er in de lessen veel aandacht is voor taal. Doordat onze docenten nu ook leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis in de klas hebben, is die noodzaak veel explicieter geworden. Onze docenten leren van Kentalisdocenten hoe je leerlingen taalondersteuning geeft, bijvoorbeeld dat je langzamer moet praten, vaker moet terugvragen en veel aandacht moet besteden aan woordenschat. Het mooie is dat niet alleen de Kentalisleerlingen, maar alle leerlingen daar baat bij hebben."

'De reguliere school biedt onze leerlingen meer kansen dan de kleine, veilige Kentalissetting'

KENNISCAFÉS

Ter voorbereiding van de samenwerking zijn er zogenoemde ‘kenniscafés’ georganiseerd waar docenten van Kentalis en het Leerpark kennismakten met elkaar en met elkaars scholen. “Daar kwam het raakvlak taal duidelijk naar voren”, vervolgt Kersten. “Dat is heel belangrijk geweest, ook voor het draagvlak. Onze docenten realiseren zich dat ze veel kunnen leren van de expertise van Kentalis. Als onze docenten Kentalisleerlingen in de klas krijgen, worden ze in het begin intensief ondersteund door een Kentalisdocent. Ook zijn er intervisiemomenten en er is een gezamenlijke taalwerkgroep.”

“Het samen leren vind ik een hele mooie meerwaarde van deze ontwikkeling”, vult Pietersen aan. “Ook voor Kentalisdocenten is het leren verrijkt. Ze hebben nu meer collega’s en vakgenoten met wie ze samen kunnen leren en ontwikkelen. Hun werk is professioneler en boeiender geworden.”

SAMEN EN APART

De Kentalisleerlingen volgen gaandeweg steeds meer lessen en activiteiten in de reguliere groepen. In klas 1 en 2 volgen ze de meeste vakken nog in een aparte Kentalisgroep. Alleen sport, culturele activiteiten en beroepsoriënterende activiteiten worden geïntegreerd georganiseerd. In de derde klas krijgen de leerlingen de kernvakken en extra taallessen nog in een aparte Kentalisgroep. Bij alle andere vakken zitten ze in vmbo-groepen. Daarnaast krijgen ze in klas 3 en 4 een additioneel (niet geïntegreerd) aanbod, met aandacht voor communicatieve vaardigheden, taalexpressie, psycho-educatie en mentoruren.

Welke ondersteuning Kentalisleerlingen in de reguliere groep krijgen, is afhankelijk van de behoeften van de leerling en van de betreffende reguliere docent. “Reguliere docenten geven aan waar ze behoefte aan hebben”, vertelt Pietersen. “Ze willen bijvoorbeeld samen met

‘Onze docenten leren van Kentalisdocenten hoe je leerlingen taalondersteuning geeft’

de Kentalisdocent een les of instructie voorbereiden of ze willen graag feedback op hun instructie of communicatie. Ook kan het zijn dat de Kentalisdocent aanwezig is in de klas, bijvoorbeeld om een rol te spelen bij de instructie, woorden mee te schrijven of om verlengde instructie te geven.”

PIONIEREN

Het ultieme doel is dat al het onderwijs in de bovenbouw, dus ook Nederlands en wiskunde, in geïntegreerde groepen plaatsvindt. Kersten: “Dat is een proces waarvoor je tijd moet nemen, omdat je dat heel zorgvuldig moet doen en collega’s en ouders erbij moet betrekken. Wij kunnen die stip op de horizon wel neerzetten, maar het zijn de docenten die het moeten doen. Soms moet je ook een pas op de plaats durven maken. We hebben het aantal geïntegreerde vakken in klas 3 bijvoorbeeld tijdelijk verminderd omdat het een aantal docenten te veel werd vanwege verloop in het team. En natuurlijk moeten we ons steeds afvragen of de leerling er baat bij heeft. Als er in een bovenbouwgroep bij Nederlands bijvoorbeeld 25 leerlingen zitten en er komen 4 Kentalisleerlingen bij, dan is de belangrijkste vraag: krijgen deze leerlingen voldoende aandacht?”

“We doen het stap voor stap”, vult Pietersen aan. “Het heeft geen zin om te werken met een vooropgezet minutieus uitgewerkt plan, want het gaat vaak anders dan je van tevoren denkt. Dat moet je accepteren. Het is een proces van monitoren, evalueren, afstemmen, samen vooruitkijken, draagvlak creëren. Het is pionieren.”